

2020-04-17

Socialdepartementet
esbjorn.akesson@regeringskansliet.se
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar: Arbetsskador till följd av smittsamma sjukdomar

Svenska Läkaresällskapet (SLS) är läkarkårens oberoende, vetenskapliga professionsorganisation, en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening. Vårt syfte är att verka för förbättrad hälsa och sjukvård genom att främja vetenskap, utbildning, etik och kvalitet. SLS har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade föreskrifter och vill lämna följande synpunkter.

SLS har fått rubricerade promemoria på remiss och vill lämna följande synpunkter. Vid beredning av svaret har SLS fått in synpunkter från 21 av våra vetenskapliga sektioner och tre av SLS kommittéer (se lista nedan). SLS vill dock framhålla att beredningstiden varit exceptionellt kort varför svaren behövt avges utan tillräcklig tid för genomlysning och reflektion.

Majoriteten av sektioner och kommittéer som på detta snabba sätt tagit ställning ser positivt på förslaget, varför SLS tillstyrker förslaget men med reservation för att det finns invändningar och behov av förtydliganden som behöver klargöras innan förslaget beslutas. Dessa invändningar beskrivs i detalj av sektionen för Klinisk Mikrobiologi. Sammanfattningsvis innebär SLS:s invändningar att det kan bli svårt att visa att smittan ådragits i arbetet då covid-19 är en samhällssmitta och det idag saknas möjligheter att typbestämma virus (vilket i vissa fall kunde antyda smittvägen från enskild patient till viss arbetstagare/vårdpersonal). Det skulle behövas tydlig vägledning om hur detta ska utredas och bedömas, annars finns stor risk för att det skapas förväntningar på att få sin covid-19-infektion accepterad som arbetskada, vilka sedan grusas eftersom orsaksambandet/smittvägen inte kan fastställas. En omfattande administrativ resurskrävande process kommer även i dessa fall att ha dragits igång i onödan. En möjlig väg att lösa detta dilemma är att om man jobbat med (författningstextens begrepp "hanterat") personer med covid-19 och själv blir sjuk ges anvisning om att bedömningen av hur man blivit smittad ska vara generös ur arbetskadesynpunkt. Denna lösning bör dock utvärderas och vägas mot att det ur rättvisesynpunkt kan vara tveksamt att vissa personalgrupper ska få tillgång till en särskild generös bedömning, medan andra grupper av anställda vilka även de lever med risk att bli smittade på jobbet (ex. bussförare, affärsanställda) inte kommer att bedömas på samma generösa grunder. SLS saknar en analys i dessa avseenden, vilken bör redovisas innan förslaget fastställs.

SLS förutsätter därutöver att förslaget även omfattar rättsmedicinsk verksamhet - såväl undersökning av avliden som levande person (målsägande/misstänkt).

Problem med att visa att smittan ådragits i arbetet utvecklas närmare av sektionen för mikrobiologi, som även lyfter fram ett antal andra svårigheter (bilaga).

För Svenska Läkaresällskapet

Tobias Alfvén
Vice ordförande

Mikael Sandlund

Svar har inkommit från

SLS sektioner för

Akutsjukvård
Anestesi och intensivvård
Arbets- och miljömedicin
Diabetologi
Geriatrisk
Hypertoni, Stroke och Vaskulär medicin
Idrottsmedicin
Infektionssjukdomar
Kardiologi
Klin mikrobiologi, se bilaga!
Medicinsk Genetik och Genomik
Neurologi
Njurmedicin
Obstetrik o. gyn.
Ortopedi
Plastikkir
Psykiatri
Reumatologi
Rättsmedicin
Smärtlindring
Urologi

samt

SLS eHälsokommittén
SLS kommitte för läkemedelsfrågor
SLS språkkommitté

Remissvar från Föreningen för Klinisk Mikrobiologi avseende remiss

Arbets-skador till följd av smittsamma sjukdomar

Med hänsyn till spridningen av covid-19 och situationen i vård och omsorg bör covid-19 läggas till i förteckningen över smittsamma sjukdomar i bilagan till förordningen om arbets-skadeförsäkring och statligt personskadeskydd, (FASP). Ändringen bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 25 april 2020. Ändringen bör tillämpas i fråga om skador som har inträffat den 1 februari 2020 eller senare.

Föreningen för Klinisk Mikrobiologi (FKM) har haft kort tid på sig men tagit del av underlaget som skickades ut med remissen. Regeringen önskar lägga till covid-19 infektion i förteckningen över smittsamma sjukdomar i bilagan till AFS.

De sjukdomar som idag finns upptagna i bilagan till FASP är alla infektionssjukdomar där smittan oftast överförs genom uppenbar exposition i vården t.ex. via stickskadorna, blodstänk, annat smittsamt material som t.ex. feces och/eller via smittsamt provmaterial. I andra fall är det mikroorganismer där smittan bara kan överföras i vården vid laboriearbete med upparbetat material. I de flesta av fallen är sjukdomarna dessutom ovanliga (meningokock-sjukdom, polio, SARS mfl) och i nästan alla fall typningsbara, dvs att man kan skilja på olika varianter av de smittsamma ämnena. Listan på sjukdomar som skulle kunna ge konsekvenser om där arbetstagare skulle kunna bli smittade via arbetet och där konsekvenserna av smitta är att likställas med andra sjukdomar som är upptagna är långt ifrån komplett eftersom t.ex. smitta av HIV, influensa, mässling, Grupp A-streptokocker och andra multiresistenta bakterier än Stafylokocker t.ex. saknas i listan.

SARS-CoV-2 är ett nytt virus som sprids på samhällsnivå. Smittan sprids precis som vid andra luftvägsvirus via droppsmitta och indirekt kontaktsmitta. Detta gör att viruset i mångt och mycket liknar influensa-virus i sitt spridningsmönster. Vid korrekt använd personlig skyddsutrustning (klädd i enlighet med basala hygienrutiner, visir vid risk för stänk och munskydd av olika slag i samband med olika procedurer i vården) så anses det vara mycket låg risk för personalsmitta. På laboratorier bedöms luftvägsprover kunna innehålla smittsamt virus men det finns hittills inga rapporterade fall av laboratoriesmitta och handhavande i säkerhetsbänk innan avdödning av viruset anses förbygga smitta på laboratoriet.

I perspektiv av ovanstående anser FKM följande

1. FKM kan se att det finns ett värde av att inkludera covid-19 i gällande Förordning 1977:284 eftersom
 - a. sjukdomen kan orsaka betydande morbiditet och även viss mortalitet hos arbetstagare med riskfaktorer
 - b. det kan ge arbetstagare och fackförbund ett moment gentemot arbetsgivare som inte tillhandahåller rätt utbildning och skyddsutrustning.

Samtidigt ser FKM följande problem med att inkludera ett luftvägsvirus med samhällsspridning i Förordningen av följande skäl:

1. I Socialförsäkringsbalken Kpa 39 §3 så anges det att ” Med arbets-skada avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av sådan orsak, om övervägande skäl talar för det.” Med tanke på den utbredda samhällsspridningen av SARS-CoV-2 som redan föreligger och som sannolikt kommer föreligga framöver tillsammans med att man troligen inte kommer att kunna fastställa

smittväg genom, typning så bedömer FKM att det kommer vara mycket svårt för en arbetstagare att göra det troligt att skadan beror på en situation i arbetet som hade kunnat förebyggas. Detta kommer därför därför att riskera urholka syftet med att covid-19 tas med i förordningen.

2. I Förordningen 1977:284 står det i 5§ att arbetstagaren ska ha ådragit sig smittan ”i arbete vid sjukvårdsinrättning”. Det är där inte förtydligt i vilken situation som smittan kan ha drabbat arbetstagaren. I fallet med SARS-CoV-2 ser vi att det verkar vara mycket vanligt med smitta inom personalgrupper pga smittade anställda som har befunnit sig på arbetsplatsen med eller utan symtom och då spridit smittan inom en personalgrupp i t.ex fikarum och liknande. Då övriga sjukdomar, som idag tas upp i Förordningen med bilaga, inte är luftvägsvirus med samhällsspridning skiljer sig SARS-CoV-2 avsevärt från övriga på denna punkt. Detta behöver på något vis förtydligas ifall covid-19 tas med i Förordningens bilaga..
3. Med tanke på den utbredda samhällsspridningen av SARS-CoV-2 tillsammans med mycket diskussion om optimal personlig skyddsutrustning så ser FKM att det kommer inkomma ett mycket stort antal anmälningar om arbetsskada relaterat till covid-19. Med tanke på ovanstående oklarheter kommer detta generera väldigt mycket merarbete för vården. Det måste således finnas en mycket tydlig instruktion om hur exposition på arbetsplatsen ska definieras för covid-19. Vad vi kan se saknas detta i den nuvarande Förordningen.
4. Den nuvarande situationen med en pågående pandemi är mycket speciell. Vi förväntar oss att mer eller mindre hela befolkningen med tiden kommer att infekteras med SARS-CoV-2. Hundratusentals människor kommer att smittas på sina arbetsplatser, av kunder, elever, brukare eller liknande och inte minst av sina arbetskamrater. Eftersom smittan kan betraktas som i praktiken oundviklig kan rätten till arbetsskadeersättning för en viss typ av arbete komma att ge upphov till en rättvisediskussion som kan var svårhanterlig i efterhand.
5. Om covid-19 tas upp i Förordningens bilaga så blir det ologiskt varför inte andra luftvägsvirus som finns i samhället och sprids med droppsmitta (t.ex influensa, RS-virus mfl) och som också kan ge omfattande sjukvårdsbehov/morbiditet för en smittad person inte finns upptagna i samma Bilaga.
6. Eftersom det är ont om tester för SARS-CoV-2 så blir inte all personal som kan ha exponerats provtagen för detta virus. Detta innebär att det kommer vara godtyckligt vem som ev kan hävda sig blivit exponerad.
7. Endast kliniska fall som vårdas på sjukhus är anmälningspliktiga vilket gör att smittspårning inte genomförs likvärdigt på personalprover. Båda de sistnämnda faktorerna kommer bidra till en diskrepans mellan förväntan på detta tillägg i bilagan och vem som kan hävda att det är på arbetet man smittats

Sammanfattningsvis kan FKM inte tillstyrka att covid-19 läggs till förteckningen över smittsamma sjukdomar i bilagan till förordningen om arbetsskedeförsäkring och statligt personskadeskydd, (FASP) utan att ta hänsyn till punkterna 1 till 7ovan..

För Föreningen för Klinisk Mikrobiologi

Martin Sundqvist

Ordförande